

Rekomendacja Europejskiego Kongresu Finansowego 2017

Interwencjonizm władz publicznych – aspekty gospodarcze

Wprowadzenie

Chociaż władze państwowe w Polsce są związane w wielu kwestiach postanowieniami władzy publicznej szczebla unijnego, mają swobodę w kształtowaniu i realizacji krajowej polityki w wielu zakresach. W krótkim okresie podstawowe znaczenie mają polityka budżetowa i polityka rozwoju sektora państwowego w gospodarce. Za pomocą polityki makroekonomicznej, której celem jest utrzymywanie równowagi gospodarczej i bezpiecznego deficytu budżetowego, można również pobudzać konsumpcję, kreując transfer funduszy socjalnych, oraz rozwijać inwestycje w sektorze publicznym. Od 2015 roku rząd w Polsce zdecydował się na wprowadzenie kilku rozwiązań, które z wielokrotnością transfer środków z budżetu do gospodarstw domowych. W tym samym czasie w sektorze publicznym zmniejszyły się inwestycje, ale ich wolumen powinien wzrosnąć w najbliższych trzech-pięciu latach w związku z programem wykorzystania przyznanych środków unijnych. Aktualna polityka makroekonomiczna rządu w Polsce nie jest prowadzona w zgodzie z kanonem, iż transfer środków z budżetu powinien być ograniczony w okresie rozwoju gospodarki, aby tworzona rezerwa budżetowa mogła być użyta w celu pobudzania rozwoju w okresie kryzysu.

Interwencjonizm państwowy o horyzoncie długookresowym przejawia się we współczesnym świecie przede wszystkim w polityce strukturalnej. Na jej kształt oddziałują polityki globalne: ekologiczna, klimatyczna i energetyczna, a także stale nasilające się tempo rozwoju technologicznego. Relacje szybkich zmian w technologii oraz niewspółmiernie wolniej zachodzących zmian politycznych, biznesowych i społecznych opisuje zdefiniowane na początku drugiej dekady XXI wieku *law of disruption* (prawo innowacji wywrotowych). Świat stoi przed wyzwaniem, jak szybko i w jakim zakresie zmieniać strukturę wykorzystywania zasobów naturalnych do generowania energii elektrycznej. Innym wyzwaniem jest perspektywa zastąpienia pracowników przez roboty. Ekspertki reprezentują skrajnie zróżnicowane poglądy co do tej perspektywy. O skali zjawiska świadczy przykład – ewentualne dopuszczenie do ruchu autonomicznych samochodów ciężarowych może w czasie dziesięciu lat pozbawić w Europie 3,4 mln osób miejsca pracy. W sektorze międzynarodowego transportu drogowego polskie przedsiębiorstwa rodzinne odniosły sukces na skalę europejską, lecz mogą paść ofiarą czwartej rewolucji przemysłowej. W obliczu wyzwań związanych z rozwojem technologii władza publiczna powinna prowadzić bardzo roztropną politykę. Jej wstępne ukształtowanie i następnie bieżące korekty wymagają wykorzystania wiedzy krajowych ośrodków akademickich i badawczych, które powinny być wspierane przy nawiązywaniu i zacieśnianiu więzi ze specjalistami ze świata biznesu oraz nauki na całym globie.

Działania władzy publicznej wpływają na poziom zaufania w relacjach społecznych. Odwołując się do koncepcji Firmy-Idei, można prowadzić debatę publiczną dotyczącą kierunków i metod przekształcania celów polityki społeczno-gospodarczej oraz stymulowania przedsiębiorców i menedżerów do budowania pozytywnych relacji zarówno z pracownikami, jak i z partnerami gospodarczymi. Takie relacje sprzyjają rozwojowi wiedzy, jej upowszechnianiu i wykorzystywaniu w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Interwencjonizm będzie skuteczny w długim okresie, jeśli krajowe władze publiczne będą zacieśniać współpracę z władzami innych krajów, gdyż w epoce gospodarki globalnej rozwiązywanie problemów krajowych nie może się odbywać w formule izolacjonizmu.

Rekomendacje

1. Interwencjonizm gospodarczy powinien być prowadzony zgodnie z kanonem, że transfer środków z budżetu do gospodarstw domowych oraz do prywatnego sektora w gospodarce (poprzez zwiększenie deficytu sektora finansów publicznych do maksymalnie 3%) nasilany jest w obliczu lub podczas trwania kryzysu, a w okresie rozwoju gospodarczego tworzone są rezerwy środków publicznych (przy odpowiednio zmniejszonym deficycie).
2. Władza publiczna powinna zabiegać o zacieśnianie więzi między podmiotami gospodarczymi z obu sektorów: państwowego i prywatnego. Zasadne jest unikanie rozwoju silnych więzi wewnątrz sektora państwowego (między państwowymi bankami i państwowymi przedsiębiorstwami przemysłowymi, np. z sektora energetycznego), aby zredukować ryzyko angażowania środków finansowych w pożądane politycznie, ale ekonomicznie nieracjonalne projekty.
3. Władza publiczna, wspierając rozwój technologii wśród krajowych przedsiębiorstw, powinna się powstrzymać od preferowania konkretnych rozwiązań, gdyż w epoce czwartej rewolucji przemysłowej poziom kompetencji potrzebnych do przeprowadzenia efektywnej analizy osiągają przeważnie jedynie specjaliści zatrudnieni w podmiotach gospodarczych.
4. Władza publiczna powinna wspierać rozwój szkolnictwa wyższego i ośrodków badawczych, a ich dorobek wykorzystywać w pracach Centralnego Ośrodka Rozwoju Strategicznego, stanowiącego podstawową agendę wspierającą pracę rządu i parlamentu RP.
5. Osoby pełniące obowiązki w organach władzy publicznej mają możliwość wspierania procesu przekształcania oportunistycznej gospodarki, w której dominuje gra transakcyjna, w system rozwijający się dzięki budowaniu relacji opartych na zaufaniu. Interwencjonizm realizowany bez wizji przemian społecznych degeneruje się do procedury załatwiania partykularnych interesów przy wykorzystaniu aparatu władzy oraz znajdujących się w jego dyspozycji środków publicznych.